

Helle Scheele

Det særligt begavede vuggestuebarn

Det er ikke nødvendigvis kun forbundet med fordele at være godt begavet, hvis man for eksempel er mellem 2 og 2½ år og går i vuggestue. Jeg har nogle gange været kaldt ud for at observere et barn i denne aldersgruppe i vuggestuer med den begrundelse, at barnet ofte er involveret i konflikter med andre børn. Ved nærmere undersøgelse har det vist sig, at barnet kognitivt har været foran i sin udvikling, men ikke emotionelt og socialt. Hvis barnet mødes emotionelt og socialt på samme niveau, som det befinder sig på rent kognitivt, stilles for høje krav til barnet, hvilket typisk resulterer i mange konflikter i løbet af en dag, både i relation til de jævnaldrende og i relation til de voksne.

Hvis et vuggestuebarn er i stand til at forstå flere ord og sammenhænge, og er i stand til at reflektere dybere samt til at lege mere komplekse lege end sine jævnaldrende, er barnet ikke gammelt nok til selv at vide, at dette er tilfældet. Barnet kan ikke tage "et helikopter-blik" på situationen og forklare en jævnaldrende, at "det jeg laver lige nu er for svært for dig at forstå, så derfor har jeg brug for, at du holder dig på afstand af mig og mine lege-ting, så jeg kan være sikker på, at du ikke fjerner dem eller ødelægger det, jeg har lavet". Barnet kan heller ikke rette henvendelse til en voksen for at sige: "Alberte vil hele tiden tage de klodser, jeg har

samlet, for at bygge en bro. Vil du ikke nok hjælpe mig med at få hende til at forstå, at jeg har arbejdet lang tid på det, og derfor ikke vil have det ødelagt". Det nemmeste og hurtigste er derfor ofte at slå, skubbe, eller på anden udad-reagerende måde at udtrykke sin vrede og frustration.

Det kognitivt særligt begavede vuggestuebarn kan ofte have gang i relativt komplekse lege, så som for eksempel at konstruere en bro og prøve at finde biler, der præcist passer i størrelsen til at kunne køre under broen, eller at "bage en kage" (lade som-om-leg), og mens den "er i ovnen", at dække et bord, så "gæsterne" bagefter kan sidde ved bordet og nyde kagen. Men når man går i vuggestue sammen med de helt små børn, der kravler eller går rundt og impulsivt lader sig begejstre af alt, hvad de sanser og møder på deres vej, kan det være rigtigt svært at få ro og fred til at gennemføre den, for barnet, så vigtige og mere målrettede og planlagte leg, uden at tingene bliver fjernet eller ødelagt. Dette kan være lidt af en stress-faktor for barnet, og derfor kan det måske være fristende for barnet for eksempel at holde panisk fast på lege-ting af angst for, at de skal forsvinde. De andre børn kan ved deres blotte tilstedeværelse udgøre en forstyrrelse for barnet, med mindre der er tale om andet et barn, der kan lege på lige fod med barnet.

Selv om man er kognitivt begavet, er det ikke sikkert, at man er lige så begavet emotionelt og socialt. Ofte kommer voksne til at stille for høje emotionelle og sociale krav til det kognitivt særligt begavede vuggestuebarn. Det kan være svært at forstå, at et barn, der godt ved (kognitivt), at man ikke må slå, skubbe osv., alligevel kan komme til at gøre det igen og igen. Barnet hjælpes ikke af at blive skældt ud eller kritiseret, men af at få italesat over for sig selv og de andre børn på stuen, hvad der er på spil og få hjælp/ideer til andre handlemuligheder. Hvis de voksne så også er behjælpelige med at skabe nogle afgrænsede rammer, der gør det muligt for barnet at udvikle sin leg i ro og fred og at fordybe sig i den, er der bedre grobund for gode udviklingsmuligheder og færre konflikter for alle. For det kognitivt særligt begavede vuggestuebarn kan det betyde meget for selvværdet, hvis dets intentioner bliver rigtigt mødt og forstået. Det er så dejligt at få lov at lege og udvikle sig sammen med andre børn, der kan lege på lige fod med én og at blive stimuleret, udfordret og inspireret af de voksne på en måde, så man netop mødes i sin nærmeste udviklingszone (Vygotsky) – altså der, hvor barnet med hjælp fra en voksen eller et andet mere kompetent barn er i stand til at udføre og gennemføre noget, som det ikke ville have været i stand til på egen hånd.